

เทศน์เช้าวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๕๓

พระอาจารย์สงบ มนฺตสนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เราชาวพุทธ แม้แต่ปลุกศรัทธาให้มีคนเชื่อถือ มันก็เป็นของยากพอสมควร แล้วเวลาค้นเชื่อถือเห็นใหม่ เมื่อบอกเข้ามา เขาบอกว่า เพื่อนๆ เขาบอกเลยละ “การไปทำบุญมันจะเสียหาย ไม่ได้สิ่งใดๆ มาเลย”

ทำบุญเห็นใหม่ ทำบุญออกไป เรบอก “ใช่! ถ้าพูดทางวิทยาศาสตร์ การเสียสละเราเป็นฝ่ายบกพร่องแน่นอน เพราะเราเป็นฝ่ายให้!” ฝ่ายให้เราเห็นทางวิทยาศาสตร์ เราจะได้แย้งเขาไม่ได้ ว่าเราเสียสละไปนี้ ของเราจะหลุดจากมือเราไป มันเป็นเรื่องจริง พอบอกทำบุญนี้ละ มีแต่ความบกพร่อง มีแต่ความเสียหาย

เรบอกนี้ คนมองด้วยจิตหยาบๆ มันก็เห็นอย่างนี้ เพราะของวัตถุที่สละออกไป เราเห็นอยู่ แต่เขาไม่มองมูมกลับเลย มองมูมกลับว่า “สิ่งที่เสียสละออกไป หัวใจที่สูงกว่าของสิ่งนั้น” บุญกุศลคือนามธรรม คือความรู้สึกรู้สึกผู้ที่เสียสละเป็นผู้ให้แล้ว เขามีความสุข มีความชื่นใจ จากสิ่งที่เราให้ไป ความยิ้มแย้มแจ่มใสอันนั้นละเป็นบุญ

แต่ถ้าคนหยาบๆ เขาไม่มองตรงนั้น เขามองขึ้นแรกใจ มองแต่การที่หลุดออกจากมือเราไป แต่เขาไม่ได้มองถึงว่า พอรับแล้ว ความชุ่มชื่นของใจมันเกิดขึ้นมาได้อย่างไร เห็นไหม นี้ เวลาบอกรู้สึกอย่างนั้น เขาบอกว่า ถ้าเขาพูดอย่างนั้นก็ถูกของเขา ถูกในมุมมองของเขา เพราะอะไร เพราะใจเขาหยาบ

แต่ถ้าใจเขาละเอียดขึ้นมามาก ถ้าใจเขาละเอียดขึ้นมานี้ พอเราทำงานบ่อยครั้งเข้า แต่เราทุกคนจะมีความน้อยเนื้อต่ำใจใจใหม่ ว่าเราทำบุญกุศลอยู่ตลอดเวลา แต่บุญนั้นไม่ตอบสนองสักทีหนึ่ง

ไ้บุญกุศล บุญนั้นมันมีกรรมเก่ากรรมใหม่ แล้วกรรมเก่ากรรมใหม่ กรรมเก่านี้ เราเกิดเป็นมนุษย์นี่ก็ประเสริฐแล้วละ แต่การเสียสละเข้าไปเพื่อประโยชน์ที่มากกว่านั้น นี้เขามองไม่เห็นใจ เป็นสิ่งที่มองไม่เห็น เห็นไหม

ทีนี้ด้วยแรงปรารถนา เวลาปฏิบัติ เราก็อาจจะให้มันถูกต้องดีงาม นี่พอเราจะปฏิบัติ ต้องการให้มันเป็นความถูกต้องดีงาม ความถูกต้องของใคร...? ความถูกต้องของใคร...?

ฉะนั้นถ้าเขาพูดถึงการปฏิบัติ มันถูกต้องของใคร เพราะความถูกต้องมันอย่างหายาเห็นใหม่ ทุกคนจะพูดตลอดเวลาว่า ถ้าเราทำสบายๆ สิ่งที่เราทำสบายๆ นั้น ทุกคนบอกว่าเราได้ผล เพราะจิตเราสบายขึ้น เราดีขึ้น

ดีขึ้น...มันเหมือนเราหาเจ้าทรงเห็นใหม่ เวลาคนเรามีความทุกข์ในหัวใจ ไปหาเจ้าทรงนี้ เจ้าบอกว่า “ลูกข้างหายแล้วนะ” เขาบ้วนน้ำลายใส่ที่เดียวเท่านั้น เอ้อ... นี่ไงพอเราไม่มีที่พึ่ง พอเขาบอกว่า “นี่ลูกข้างหายแล้ว” เห็นไหม

นี่ก็เหมือนกัน ในการประพฤติปฏิบัติ มันก็อารมณ์ชั่วคราวทั้งนั้นละ มันเป็นอารมณ์ความรู้สึกชั่วคราว มันไม่ใช่ความจริงขึ้นมาหรอก ถ้าเป็นความจริง เพราะอะไร เพราะเราเคยตั้งใจจริง เราพยายามของเรา ถ้าเราปล่อยวาง มันปล่อยวาง มันก็มีความสบายชั่วคราวทั้งชั่วคราวเท่านั้นละ

คำว่าชั่วคราวชั่วคราว เพราะอะไร เพราะมันไม่มีความกดดัน แต่ในการกระทำของเรา เพราะมันบอกว่าการประพฤติปฏิบัติมันมีความกดดัน มันมีความเคร่งเครียด จะเคร่งเครียดขนาดไหน มันก็เป็นความดีชอบ ความเพียรชอบ

ถ้าเป็นความเพียร เริ่มต้นจากความเพียร คนทำไม่เป็น มันก็ต้องมีความตั้งใจจริง แต่ถ้าคนมีความชำนาญแล้ว เขาไม่ต้องตั้งใจจริง เพราะเป็นความชำนาญของเขา เขาทำอย่างไรมันประสบความสำเร็จหมด เพราะความชำนาญ ความชำนาญนั้น มันทำให้หัวใจเราเข้าไปถึงความสงบได้ นี่ความชำนาญอันนี้ นี่โดยวิทยาศาสตร์นะ โดยข้อเท็จจริง

แต่ทีนี้คนเรามันมีกิเลสตัดหาความทะยานอยากนี่ไง ไอ้กิเลสตัดหาความทะยานอยากของเรา บางคนถ้ากิเลสมันทะยานอยากโดยไม่มีเหตุมีผลเห็นใหม่

คูลี วุฒิภาวะของเด็ก เด็กบางคนยังมีเหตุมีผล เด็กบางคนไม่มีเหตุมีผล นี่เหมือนกัน ถ้าใจมันมีเหตุมีผล คำว่าใจมีเหตุมีผล เขามีข้อเปรียบเทียบไง แล้วเขา

เปรียบเทียบเห็นใหม่ ถึงบอกว่า นี่สิ่งนี้เป็นอย่างไร ทุกคนต้องการความถูกต้อง ความดีงามทั้งนั้นล่ะ แต่ความดีงามของใคร...

ความดีงามของเด็กๆ ความดีงามของผู้ใหญ่ ความดีงามของผู้ที่ผ่านโลกมานาน ความดีงามอย่างนี้มันมีความละเอียดอ่อนขึ้นไป ในการประพฤติปฏิบัติมันยิ่งกว่านั้นอีก เพราะอะไร เพราะมันถึงที่สุด

การปฏิบัติทุกแขนงถึงที่สุดของมันคือสมณะ ทุกข์ถึงที่สุดของมันคือการปล่อยวาง ถ้าการปล่อยวางอย่างนี้ ในพระพุทธศาสนา การปล่อยวางอย่างนี้ ฤๅษีชีไพรเขาก็ทำได้ ฤๅษีชีไพรเขาทำถึงการปล่อยวางแล้ว นี่คือที่สุดการกระทำของเขาแล้ว

แต่ในพระพุทธศาสนา การทำความสงบของใจ เป็นแค่การพักผ่อน เป็นการแก้ความสงบของใจ ให้ใจมันมีผละ มีกำลัง มีความเป็นอิสระเสรีภาพ ในความคิดเป็นความคิดในสังขาร แต่ในการประพฤติปฏิบัติ ในความคิดของเราเนี่ย มันไม่มีเสรีภาพ เพราะอะไร

เพราะมีกิเลสต้นหากความทะยานอยากของเราเนี่ยมันบวกรเข้ามา มีความต้องการ มีความงใจ มีความตั้งใจ มีความปรารถนา นี่สิ้นสุดของความปรารถนาคือการปล่อยวาง สิ้นสุดของการกระทำมันเป็นสมณะทั้งหมด นี่สมณะมันก็มีสัมมากับมิจฉาอีก

ถ้ามีสัมมาขึ้นมา เรามีสมณะ เรามีความตั้งใจใจของเราแล้วเนี่ย มันมีความสงบของใจเราเข้ามา เราได้อยู่เห็นใหม่ น้ำใสจะเห็นตัวปลา องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นคตินิยม “น้ำใสต้องเห็นตัวปลา...จิตสงบแล้วต้องเห็นกิเลสใจ” แต่เราว่า ...น้ำใสต้องเห็นตัวปลา...เราก็นอนกัน... รอให้น้ำใส ...ให้ปลาวิ่งมาชนเรา เห็นใหม่...

นี่คตินิยม มันเป็นบุคลาธิษฐาน ที่เราจะพิจารณาของเรา แล้วเราจะปฏิบัติของเรา มากขึ้นไปกว่านั้น แต่ถ้าบอก เราตีความด้วยกิเลสต้นหากความทะยานอยากของเราเห็นใหม่ น้ำใสจะเห็นตัวปลาด้วยความสามัญสำนึกของเรา น้ำใสเห็นตัวปลา เราเห็นด้วยธรรมชาติ

ฉะนั้น ถ้าจิตเราสงบแล้ว กิเลสมันก็วิ่งมาหาเรา กิเลสมันจะวิ่งเข้ามาให้เราฆ่ามัน กิเลสที่วิ่งมาให้เราจัดการมัน มันเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้! มันเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้! เพราะ

กิเลสมันฉลาดกว่าเรา พอน้ำใสปั๊บ มันก็แอบอยู่ในใสๆ นั่นนะ มันยังทำให้มันแนบเนียนกว่าในน้ำใส หลบอยู่ พอสัมผัสสมาธิ พอจิตเป็นสมาธิแล้ว จะเห็นกิเลส กิเลสมันก็ทำตัวของมันเอง หลบเห็นไหม มันหลบไง

หลวงตาถึงบอกว่า “การขุดคุ้ยหากิเลสเป็นงานอย่างหนึ่ง การชำระกิเลส การฆ่ากิเลส เป็นงานอีกอย่างหนึ่ง” งานขุดคุ้ยหากิเลส พอจิตสงบแล้วพยายามหาความผิดพลาดของตัวเอง หาสิ่งใดที่หมักหมมในหัวใจ เราต้องหามันนะ ถ้าไม่หา มัน เราจะเข้าข้างตัวเองตลอด แหม! ทำความดีขนาดนี้ ทำไมอาจารย์ยังเอ็ดอยู่ล่ะ อู๋ฮู! อยู่กับอาจารย์โน้น อาจารย์ไม่เคยชมเลย มีแต่เอ็ด! เอ็ด! เอ็ด! เอ็ดหมดเลย...จนน้อยเนื้อต่ำใจ

เหมือนกัน หลวงตาท่านอยู่กับหลวงปู่มั่นก็โดนอย่างนี้ เราอยู่กับหลวงตาก็โดนแบบนี้ ทำดีขนาดไหน ความดีอย่างนี้ เหมือนลูกเรา ลูกเราจบอนุบาล ก็อยากให้เราเรียนชั้นประถม พอมันจบประถมก็อยากให้เราเรียนมัธยม...พอจบอนุบาลแล้วที่อยู่บ้านเถอะ! เลิกเถอะ! เราจบแล้ว เราเรียนจบแล้ว มันเป็นไปได้ไหมล่ะ มันเป็นไปได้!!

ความดีที่เราทำอยู่นี้ นี่ทำดี...ทำไมอาจารย์ท่านคอยเอ็ดคอยว่า...ไม่ได้เอ็ด! ท่านคอยบอกถึงความบกพร่องของเรา ท่านคอยบอกพยายามให้เราพัฒนาของเราขึ้นไป แต่กิเลสของเรานะ ว่าเอ็ด!! ว่าเอ็ด!!

ในเวลาหลักกรรม ใครพูดชี้ข้อบกพร่องของเรา ชี้ขุมทรัพย์ให้เรา เราเองยังเข้าข้างเราเองตลอดเลยว่า เราถูก เราถูกไปหมด นี่ค้นหาความทะยานอยากมันบอก “เราถูก...เราถูก...ไปหมดเลย” ครูบาอาจารย์ท่านก็เคยบอกว่า “เราถูก! เราถูก!” มาเหมือนกัน

นี่พอท่านบอก เราถูก! เราถูก! มานี้ ท่านใช้วุฒิภาวะของท่าน ใช้การพิสูจน์ว่าถูกจริงรึเปล่า ถ้าถูกแล้วมันต้องดีงามไปกว่านี้ ถ้าถูกแล้วมันต้องมีเหตุมีผลของมัน มันถูกอย่างนี้มันถูกแบบขี้ลอยน้ำ! ถูกแบบไม่มีเหตุผล ถูกแบบเข้าข้างตัวเอง ถูกแล้วเดี๋ยวก็ผิด ถูกแล้วก็มีนี่ เพราะมีปัญญาอย่างนี้ มันจะแยกแยะอย่างนี้ มันจะพัฒนาของมันขึ้นไป

แต่ถ้าเรามีวุฒิภาวะ เราอยู่กับครูบาอาจารย์ เราถือนิสัยของครูบาอาจารย์ ครูบาอาจารย์ท่านจะบอกลูกศิษย์ประจำ “การเคลื่อน การเหยียด การคู้ ต้องมีสติสัมปชัญญะ ถ้าการเคลื่อน การเหยียด การคู้ ไม่มีสติสัมปชัญญะ การเดินไปเหม่อลอยนี้ มัน

เหมือนกับซากศพเดินได้” นี่ท่านคอยกระตุกเรา คอยพัฒนาเรา ให้จิตของเราย้อนกลับมา
ดูเรา

ถ้าเราไม่มีวุฒิภาวะที่เราจะหาความบกพร่องของเราได้ ครูบาอาจารย์ก็คอยชี้แนะ
เรา พอคอยชี้แนะเรานะ อู๋...อยู่กับครูบาอาจารย์มา ทำดีท่านไม่เคยชมเลยนะ... “หวาน
เป็นลม ขมเป็นยา” ขมมันเป็นขนมมนมเนย มันกินเข้าไปแล้ว มันทำให้ร่างกายไม่มี
ประโยชน์อะไร

ยาขมลิ้มมันเป็นประโยชน์ ยาขม มันทำให้เราพัฒนาของเรา ทำให้จิตร่างกายของ
เราสมบูรณ์เห็นใหม่ ยาขม! ท่านให้ยาเรานี่ ท่านจะให้ของหวานทำไม ของหวานมันมีอยู่
ทั่วไป

แต่ยาขมเราไม่ยากกิน เพราะมันเป็นของเพื่อน ของขม มันไม่มีรสชาตินะ มัน
ไม่ทำให้เอร็ดอร่อยเห็นใหม่ แต่ท่านก็บอก “อันนี้ดี! อันนี้ดีนะ!” มันฝืนความรู้สึกเรา
ใหม่...? มันก็ฝืนความรู้สึกของเรา

นี่ก็เหมือนกัน ครูบาอาจารย์ท่านเคยเห็นผลประโยชน์ของเขา เห็นผลประโยชน์
ของยา ท่านเคยรักษาตัวของท่าน ท่านถึงคอยบอกเราเห็นใหม่ ทำความดีขนาดไหน ครู
บาอาจารย์ก็ยังเอ็ดอยู่ ยังเอ็ดอยู่เพราะอะไร เพราะมันยังไม่ถึงที่สุดใจ แต่ถ้าถึงที่สุด
เห็นใหม่ พอถึงที่สุดแห่งทุกข์แล้วนะ มันไม่มีอะไรจะสอนแล้วละ

พอมันไม่มีอะไรจะสอน นั่นมันคือกิริยาเฉยๆ คำว่ากิริยาเฉยๆ คำว่ากิริยานี้ มัน
ไม่มีความผิดพลาดหรอก เพราะอะไร เพราะไม่มีเจตนาความผิด ไม่มีเจตนา ไม่มีการ
ทุจริต ไม่มีความคิดที่จะให้มันผิดพลาด แต่! แต่มันเป็นนิสัยอย่างนั้น มันเป็น!

คูสิ กลอนพาไป...กลอนพาไป...ไม่ตั้งใจพูดผิดหรอก แต่กลอนมันพาไป ลินมัน
พาไป ไม่มีความตั้งใจเห็นใหม่ ไม่มีความตั้งใจผิด แต่มันพูดผิดด้วยว่ากลอนมันพาไป ที่
มันพาไปนี่ไม่มีเจตนา กิริยาก็เป็นอย่างนั้น กิริยาท่านเป็นอย่างนั้นก็เป็นอย่างนั้น... ร่อง
น้ำ! ร่องน้ำ สันดอนมันเป็นอย่างนั้น น้ำมันผ่านมาก็ต้องเป็นสภาวะแบบนั้น นี่จิตนิสัย
ใจ

สิ่งที่ครูบาอาจารย์ละไม่ได้ มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเท่านั้นละกิเลสด้วย ละจริตนิสัยด้วย ท่านเป็นชีวิตแบบอย่าง แม้แต่พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ ลงมาเห็นใหม่ ละกิเลสได้! แต่ละจริตนิสัยไม่ได้!

จริตนิสัย การแสดงออกอย่างนั้น กิริยาแสดงออกอย่างนั้น มันถึงว่ามันมองแล้วเป็นธรรมชาติได้อย่างไร มันเป็นกิริยาเฉยๆ คนที่เข้าถึงแล้วถึงจะรู้

คุณนี้ก็เหมือนกัน คนนั้นก็มาถามอย่างนี้...ถามอย่างนี้ คุณกิริยาเราสิ มันน่าเชื่อถือใหม่ล่ะ โอ้โฮ... คุณสิ นะ! ออกมาอย่างกับพายุนี้ ธรรมะมันต้องร่มเย็นสิ ธรรมะมันต้องนำเคารพศรัทธาสิ นี่ออกมาเป็นพายุทุกทีเลย แล้วนี่เป็นธรรมะได้อย่างไร ธรรมะมันสัมผัสได้นะ ความร่มเย็นนะ

คุณสิ เราไปหาหมอ พอไปหาหมอ “หมอ! เมื่อไรจะหาย...? ก็วันหาย...?” ไปหาหมอดามคำแรกเลย “หาย...ไม่หาย...หายอย่างไร” เห็นใหม่ นี่ก็เหมือนกัน เราเอาตัวยาตัวนั้นสิ เอากิริยา เอาความหมายอันนั้น ความที่ท่านเตือนเรานั้น แล้วมาเทียบเคียง มันจริงหรือเปล่า มันเป็นอย่างนั้นจริงหรือเปล่า ใช้ปัญญาใคร่ครวญเห็นใหม่ นี่วิฤติภาวะ!

หลวงตาท่านพูดประจำนะ “ฟังคำผมเทศน์ไว้นะ แล้วถ้าพวกท่านปฏิบัติ เวลาผมตายไปแล้วนะ ท่านเข้ามาถึงจุดนี้จะมากราบศพผม” หลวงตาท่านพูดคำนี้กับลูกศิษย์ประจำ ท่านไม่เคยหวังเลยว่าจะให้คนเข้าใจสิ่งใด เพราะอะไร ถ้าปฏิบัติเข้าไม่ถึงถึงจุดนั้น จะไม่มีความรู้อย่างนั้นขึ้นมาได้เลย

ท่านถึงบอก แล้วมันก็เป็นกาลเวลาเห็นใหม่ กว่าจะปฏิบัติมา ท่านยังบอกเลย “จำคำพูดผมไว้นะ ถ้าใครประพฤติปฏิบัติถึงจุดนี้ เวลาผมตายไปแล้ว ถ้าใครมาถึงจุดนี้จะต้องมากราบศพ” กราบนามธรรม กราบสิ่งที่เขาเผาไปแล้ว ศพก็ต้องเผาทั้งใจ แล้วเราจะมากราบเพราะอะไร เพราะเรารู้ เราพัฒนาเข้าไปถึงจุดนั้น มันจะไปถึงอันนั้นเหมือนกันใจ

ถ้าถึงอันนั้นเหมือนกัน ครูบาอาจารย์จะคอยว่า จะกราบแล้ว...กราบเล่า...กราบแล้ว...กราบเล่า...เห็นใหม่ เหมือนคนบ้าเลย! เพราะอะไร กราบเพราะความซึ่งใจอะ! กราบเพราะว่าความซึ่งใจ กราบเพราะว่าเคารพบูชาใจ!

เมื่อก่อนไม่เห็น...!!! เมื่อก่อนไม่เห็น...!!! เคี้ยวเนื้อมันเห็นขึ้นมา ทำไมมันเป็น
อย่างนี้ ทำไมเมื่อก่อนโง่เง่า!! โง่เง่า!! เวลาถ้ามันรู้ณะ...

ถ้ามันไม่รู้ณะ... โอ้โฮ! อาจารย์นี่ค่าประจำเลย อาจารย์นี่ไม่รักเราเลยนะ โอ้โฮ!
อาจารย์ไม่ดูแลเราเลยนะ โห...เหมือนเด็กเลย...พ่อแม่ไม่รัก...เด็กคนไหนก็พ่อแม่ไม่รัก
ทั้งนั้นล่ะ

นี่ความรู้ความเห็นเป็นอย่างนั้นนะ แต่ถ้าเราถึงแล้ว เราจะเข้าใจเห็นใหม่ ทุกคน
ปรารถนาความดี ปรารถนาความถูกต้อง เราก็ประพฤติปฏิบัติของเรา เพื่อประโยชน์กับ
เรา ความดีเป็นอย่างนั้น “ปัจเจกตั้ง สันติภูมิจิโก” เราจะเข้าใจได้ เราจะช่วยผู้อื่นได้ มัน
เป็นของที่ทุกคนมีสิทธิเสรีภาพ มีสิทธิเหมือนกัน เข้าถึงอันนั้นได้ เท่ากับว่าเป็นความ
จริง

ความจริงเป็นความจริงที่เป็นสันติภูมิจิโก ไม่ใช่ความจริงจามา จามาคือความจำ
ความจริงเป็นความจริง ความจริงนี้จะประเสริฐที่สุด แล้วใจมันยอมรับความจริง ก็เลส
มันถือตามความจริง แล้วมันทนกับความจริงไม่ได้หรอก มันต้องยอมอันนั้น เห็นใหม่

น้ำใสจะเห็นตัวปลา จิตสงบแล้ว เอาปลานั้น จับปลานั้นให้ได้ แล้วพิสูจน์มันว่า
ปลาตัวนี้มันเป็นอย่างไร ก็เลสนี้เป็นอย่างไร ถึงที่สุดแล้ว ปลานี้เราต้องสลัดทิ้งมันไป

...จิตเดิมแท้ที่ส่องใส...จิตเดิมแท้ที่มองไปด้วยอุปกิเลส...จิตเดิมแท้ที่ส่องใส...จิต
เดิมแท้ที่ผู้ข้ามพ้นกิเลส...เอวัง